

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2023-07-10
Besvaras senast
2023-07-24

Till statsrådet Niklas Wykman (M)

2022/23:853 Kommunal förköpsrätt

I juni 2022 tillsatte den dåvarande socialdemokratiska regeringen en utredning om en ny förköpslag. Syftet var att ta fram förslag till ny lag som ger en kommun rätt att under vissa förutsättningar träda in i köparens ställe vid förvärv av fast egendom, så kallat förköp. Detta skulle underlätta för kommunerna att föra en mer aktiv och långsiktig markpolitik, något som ligger i såväl kommunernas som statens intresse. Uppdraget skulle redovisas i december 2023.

I maj 2023 beslutade den nuvarande regeringen om tilläggsdirektiv till utredningen. Man skulle då kunna tänka sig att det handlade om en utvidgning av uppdraget. Särskilt som tiden för utredningen förlängdes till i april 2024. Men i stället innebär tilläggsdirektivet en avsevärd begränsning av det ursprungliga uppdraget. Regeringen uttraderar hela den del som handlar om det viktiga kommunala perspektivet. ”De kommunala förköpsgrunderna i det ursprungliga direktivet utgår”, som regeringen skriver i sitt beslut.

Detta innebär att man inte ens vill överväga att ge kommunerna efterfrågade verktyg. Till exempel att

- föreslå en förköpsgrund som underlättar för förvärv av så kallade nyckelfastigheter
- föreslå en förköpsgrund som underlättar för samhällsomvandling till följd av större företagsetableringar och företagsexpansioner
- föreslå en förköpsgrund som underlättar för det civila försvarets återuppbyggnad och utveckling
- föreslå en förköpsgrund som underlättar för markåtkomst till samhällsviktiga klimatanpassningsåtgärder
- föreslå en förköpsgrund för att minska och motverka segregation.

Vi står nu inför det faktum att en pågående utredning paradoxalt nog får längre tid för att utreda färre komponenter. Det rimmar illa med vad två tidigare statliga utredningar påtalat.

Byggrättsutredningen har i betänkandet *Ett snabbare bostadsbyggande* (SOU 2018:67) föreslagit att Boverket ska ges i uppdrag att utreda möjligheterna att införa en ny modern kommunal förköpslag som tar hänsyn till de problem som fanns med den tidigare förköpslagen. Jämlikhetskommissionen har i

betänkandet *En gemensam angelägenhet* (SOU 2020:46) ställt sig bakom förslaget. Byggrättsutredningen anför i sitt betänkande att kommunerna behöver få fler verktyg för att kunna bedriva en effektiv markpolitik och möta det omfattande behovet av nya bostäder. Utredningen konstaterar att motiven för att ge kommunerna ett verktyg för att kunna öka sitt markinnehav för närvarande är starkare än när den möjligheten avskaffades. Numera finns bland annat ett mycket större tryck på kommunerna att bygga. Ett sådant verktyg skulle vidare få stor betydelse för kommunernas möjligheter att bedriva en aktiv markpolitik, där verktyget även skulle kunna fungera som ett stöd i förhandlingarna mellan kommun och byggherre.

Det försämrade säkerhetspolitiska läget har medfört att det för närvarande pågår en uppbyggnad av det civila försvaret, där kommunerna har en viktig funktion. I detta arbete är det centralt att kommunerna ges de verktyg som behövs för att kunna bygga ett starkt civilt försvar. En förköpsrätt till de fastigheter som behövs för återuppbyggnaden och utvecklingen av det civila försvaret är ett sådant verktyg. Men just denna återbyggnad och utveckling hör till det som regeringen tagit bort genom sitt tilläggsdirektiv.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Niklas Wykman:

Anser statsrådet att kommunerna i dag har alla de verktyg de behöver för att underlätta civilförsvarets återuppbyggnad/utveckling, och om inte, på vilket sätt kommer statsrådet att agera för att ge kommunerna erforderliga verktyg?

.....

Jennie Nilsson (S)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch